

'Ik gebruik de middelen en nematoden preventief'

Stekweker Peter Kortmann houdt taxuskever met een combi van chemie en nematoden in bedwang

Peter Kortmann (48) van het Boskoopse bedrijf Kortmann Miniplant B.V. produceert jaarlijks zo'n 3 miljoen stek in een groot assortiment bestaande uit een kleine 3.000 soorten. Om zijn perceel moederplanten 'taxuskever-vrij' te houden, gaat Kortmann, behalve chemisch, ook met nematoden aan de slag.

Auteur: Ruud Jacobs

Na de overname van het bedrijf van zijn vader Jan heeft Kortmann jr. de zaken volledig gegooid op boomkwekerijstek. 'Het was een traditionele Boskoopse exportkwekerij. In 1996 is het hele bedrijf opnieuw opgebouwd. Alles is gesloopt en we zijn met een volledig blanco kaart begonnen. Geen pad was hier meer hetzelfde.' Het

uitgelezen moment, volgens Kortmann, om alles op stekproductie te concentreren en alle andere kweekactiviteiten af te stoten. 'Een klant voor stek is immers geen klant voor grotere planten.' De huidige kwekerij omvat in totaliteit 1,3 hectare, waarvan 0,8 hectare onder glas en 0,5 hectare moederplanten.

Taxuskever

Het perceel moederplanten aan de achterkant van het bedrijf herbergt grotendeels de soorten die Kortmann Miniplant in binnen- en buitenland afzet. De planten staan er begin juni prachtig bij, maar volgens Kortmann is waakzaamheid op haar plaats, zeker met betrekking tot de vraatzuchtige taxuskeverlarven. Hierbij wijst Kortmann met name op het bed vol euonymusplanten. Deze soort is voor Kortmann de indicator voor het moment om de taxuskever chemisch en biologisch te gaan bestrijden. 'Als er eind mei, begin juni taxuskevers zijn, dan zitten ze altijd het eerst in deze planten.'

'Vraatschade bovengronds, daar zijn we als kweker zeker niet trots op, maar dat is toch echt een minder groot probleem dan de vraat aan de wortels'

Schade

Behalve de direct zichtbare kenmerkende vraatschade door kevers aan bladeren, is het met name de ondergrondse vraat aan wortels en wortelhalzen die in de boomkwekerij voor veel schade kan zorgen. Met *in extremis* het afsterven van planten. Soorten waarbij de taxuskever maar wat graag zijn gevreesde kaken wil gebruiken, zijn volgens Kortmann, naast euonymus: taxus, rhododendron en camelia. 'Vraatschade bovengronds, daar zijn we als kweker zeker niet trots op, maar dat is toch echt een minder groot probleem dan vraat aan de wortels.'

Chemisch

Om de door boomkwekers gevreesde insecten te weren, hanteert Kortmann vandaag de dag een mix van chemie en nematoden. 'Vroeger gebruikten we als gewasbescherming alleen het middel Aldrin. Gemengd met zand en vervolgens licht gestrooid onder de planten was de populatie voor twee jaar voldoende uitgedund.' Na het gebruiksverbod is het volgens Kortmann een stuk moeilijker geworden om de plaaggeest in toom te houden. 'Sputen tegen de kevers kon nog wel met Orthene, een heel breed middel dat ook werkte tegen luizen en spint. Met drie keer spuiten was alles aardig opgelost.' Nu gebruikt Kortmann het middel Steward, maar dat is volgens de Boskoopse kweker een stuk minder effectief. En met de taxuskever, waarvan het vrouwtje vanaf mei ongeveer 500 eitjes legt, kan de situatie op de kwekerij volgens Kortmann al snel uit de hand lopen en de zaak volledig onbeheersbaar worden. 'Het exacte tijdstip en de frequentie van toepassing zijn nu heel belangrijk.

Het kan allemaal wel, maar vereist veel meer discipline.'

Kortmann hanteert een mix van chemie en biologie

Biologisch

Uiteindelijk heeft Kortmann het besluit genomen om behalve met chemie ook met nematoden aan de slag te gaan. Hiervoor betreft hij van Koppert Biological Systems het product Larvanem. Voor een optimale toepassing van aaltjes of nematoden zijn volgens Kortmann twee zaken belangrijk, te weten vocht en temperatuur. 'In het begin hadden we hier op de kwekerij problemen om die twee factoren goed te krijgen. Bij de verbouwing hebben we een centraal pad voor de

loonspuiters aangelegd en ook overal regenleiding ingegraven. Nu kunnen we de grond natmaken op die momenten dat ook de temperatuur optimaal is.' Een vereiste, aldus Kortmann, om de larven van de taxuskever succesvol met aaltjes te bestrijden. De minuscule nematoden moeten immers de grond in, en bij een droge harde bovenlaag is dat zo goed als onmogelijk en sterven ze nog voordat ze hun bestrijdingswerk hebben kunnen doen.

Toepassing

Afhankelijk van het weer, laat Kortmann de moederplanten nu door een vaste loonspuiters twee tot drie keer met Steward spuiten. 'In juni is de eerste bespuiting en we sluiten het seizoen af met nematoden (Larvanem). Dat is meestal eind augustus, begin september. Het is dan nog warm

genoeg en ook vochtig. Zo nodig zorgen we zelf voor voldoende vocht door na de behandeling de planten te beregenen.' Over de hoeveelheid nematoden is Kortmann kort maar duidelijk. 'Meestal hou ik een flinke dosis aan. Ik hou van schema's en een vast stramien; als dat werkt, ben ik tevreden. Ik gebruik de middelen, dus ook de nematoden, preventief. Als ik het niet doe, loopt het hier echt uit de hand.' Naar eigen zeggen komt Kortmann sinds de combi van Steward met nematoden bijna geen larven meer tegen en ook bovengronds is er weinig vraatschade. 'Eén ding is zeker: als ik ermee stop, is de taxuskever in een paar jaar weer helemaal terug. Het is nu gewoon een kwestie van bijhouden. De combinatie van chemisch en aaltjes is goed gebleken. Wat ik doe is hufferproof. De toepassing is wellicht aan de veilige kant, en misschien zou het met minder ook wegblijven. Maar de prijs is nu eenmaal niet zo hoog dat ik het daarvoor zou moeten laten.'

Kosten

Als de exacte bestrijdingskosten ter sprake komen, blijkt de geordendheid van Kortmann. In no time tovert hij vanuit een ordner vol facturen de exacte bedragen op tafel. Het totale kostenplaatje (omgerekend per hectare) voor nematoden, chemie, loonspuiters etc. komen uit op een bedrag van een kleine €1200,-.

Kortmann Miniplant in Boskoop

Historie: Kwekerij Kortmann is sinds 1970 deels als stekbedrijf actief. In 1986 is de kwekerij voor de helft in handen gekomen van zoon Peter; de andere helft bleef eigendom van vader Jan. In 1996 is het totale bedrijf gesloopt en opnieuw gebouwd. Sindsdien is Peter enig eigenaar en richt het bedrijf zich volledig op de stekproductie van boomkwekerijgewassen. Het bedrijf telt in totaal een kleine 3.000 soorten.

Omvang: 1,3 hectare (0,8 hectare glas en 0,5 hectare moederplanten).

Personeel: 4 werknemers (vast) en 5 losse medewerkers extra in het vermeerderingsseizoen.

Productie: In de beginjaren driekwart miljoen stek (ruim 800 soorten), nu 3 miljoen stek (ongeveer 3.000 soorten). Kortmann: 'Qua aantal soorten gaan we eerder verminderen dan vermeerderen. De oplages van bepaalde soorten zijn gewoon te klein. We gaan meer maken wat men in de markt wil hebben. Zo zijn we bijvoorbeeld van 30 naar 15 soorten magnolia's gegaan en daarvan gaan we dan de oplages vergroten. Daar varen we beter bij.'

Afzet: Het stekgoed wordt afgezet in een straal van zo'n 700 kilometer. De helft gaat naar plantgoedkwekerijen en de andere helft gaat voor doorkweek naar boomkwekerijen. Kortmann: 'De verkoop doen we veelal zelf. De meeste stek gaat naar Engeland,

Duitsland, Polen, Frankrijk, België, Oostenrijk en Zwitserland. Maar zeker ook in het voormalige Oostblok neemt de verkoop langzaam toe'. Kortmann, die vier talen machtig is, reist zo'n zeven weken per jaar door Europa voor het bezoeken van bestaande en nieuwe klanten. 'In Spanje en Tsjechië hebben we een eigen agentschap. Rusland doen we via exporteurs.' De afzet oostwaarts, met name richting Polen, stijgt nog steeds. Kortmann: 'Hier in West-Europa is sprake van een verzadiging van de markt. Er wordt minder gebouwd en alle tuintjes staan al vol. Hier moet je meer bedenken om iets in het winkelwagentje van de consument te krijgen. In de voormalige Oostbloklanden is alles fris en zit de gang er goed in.' Over de betalingsmoraal in Oost-Europa klinkt Kortmann opvallend positief. 'Over het algemeen zijn ze, zeker in Polen, goed van betalen en houden ze zich aan de gemaakte afspraken.'

